

Politisk plattform

Vedtatt 23. april 2017

3

4 **1. Innledning**

5 **1.1 Spires formål**

6 Spire ønsker å endre de samfunnsstrukturene som opprettholder en urettferdig
7 fordeling og forvaltning av økonomiske, sosiale, biologiske og kulturelle rettigheter
8 og ressurser. Miljø og utvikling må sees i sammenheng og en miljømessig
9 bærekraftig utvikling er sentralt i Spires arbeid.

10 Vi vil oppnå våre mål gjennom å samarbeide med lokale partnerorganisasjoner som
11 utfører grasrotarbeid i utviklingsland, samt opplysningsarbeid,
12 kunnskapsutveksling, ikke-voldelige aksjoner og politisk påvirkning på nasjonale
13 og internasjonale arenaer.

14 **1.2 Bærekraftig utvikling**

15 Spires mål er bærekraftig utvikling. En bærekraftig utvikling er en utvikling som
16 imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende
17 generasjoner skal få tilfredsstillende sine behov. Bærekraftig utvikling omfatter sosiale,
18 miljømessige og økonomiske hensyn. Disse må ivaretas på en helhetlig måte.

19 **1.3. Rettferdig fordeling**

20 Dagens økonomiske og politiske strukturer bidrar til å opprettholde urettferdighet
21 og enorme forskjeller. Til tross for at vi lever i en verden med store naturressurser
22 og materiell vekst, lever fortsatt mange mennesker i fattigdom. Mesteparten av
23 befolkningen som lever i ekstrem fattigdom bor i fattige jordbruk- og

24 fiskerisamfunn. Mange sulter, samtidig som vi har global overproduksjon av mat.
25 Verden står dermed ikke primært overfor et fattigdomsproblem, men et
26 fordelingsproblem. Fattigdomsbekjempelsen må i økende grad ta inn over seg de
27 enorme ulikhetene i verden. Det er viktig at de fattige selv er aktive pådrivere i
28 kampen mot fattigdom og for global omfordeling. I tillegg er det avgjørende at land
29 har politisk handlingsrom til å drive aktiv fordelingspolitikk og ikke hindres
30 grunnet overnasjonale avtaler og regelverk. Dette må være grunnlag for
31 handelsregelverk, handels- og investeringsavtaler og organisasjoner.

32 **2. Klima og Miljø**

33 Menneskeheten bidrar til klima- og miljøendringer gjennom ikke-bærekraftig
34 forbruk og arealforvaltning med påfølgende utslipp. Klima- og miljøendringer er et
35 strukturelt problem. De rammer de sårbare gruppene hardest, som igjen har dårlige
36 forutsetninger til å snu utviklingen eller tilpasse seg endringene. Som aktiv
37 bidragsyter til klimaendringene er menneskeheten både ansvarlig for og i stand til å
38 endre den atferden og utviklingen som fører til klimaendringene. Klimasystemene
39 og de menneskelige CO₂-utslippene må stabiliseres. Mesteparten av kjente
40 forekomster av kull, gass og olje må forbli under jorda. Fossil energi må fases ut,
41 samtidig som alternative energikilder må utvikles. Å tjene på investeringer i fortsatt
42 eller økt utvinning av fossile brennstoff er uetisk og uforenelig med god
43 klimapolitikk. Verdens matproduksjon har stort potensial for utslippskutt.
44 Omlegging til mer miljøvennlige matproduksjonssystemer er dermed en del av
45 løsningen på klimaproblemene.

46 Negative effekter av klimaendringer går først og fremst utover fattige i Sør.
47 Klimaendringer truer økosystemer og medvirker til at arter utrykkes. Historisk sett
48 har industrilandene oppnådd sin velstand gjennom intensiv bruk av naturressurser

49 og massive utslipp av klimagasser. Fattige land har også rett til en økonomisk
50 utvikling, men det må være en forutsetning at all økonomisk utvikling er
51 bærekraftig. Det bør være i alle samfunns interesse å handle på en bærekraftig
52 måte, og ingen kan bli fritatt fra dette ansvaret.

53 Med begrepet «klimarettferdighet» anerkjennes det at rike land har bidratt mest til
54 klimaendringene, og derfor har det største ansvaret for å løse problemene de fører
55 med seg. Internasjonale klima- og miljøavtaler må baseres på prinsippet om “felles,
56 men ulikt ansvar”. Derfor har Norge et spesielt ansvar for å være et foregangsland
57 nasjonalt og internasjonalt.

58 **2.1 Økologisk gjeld**

59 Begrepet økologisk gjeld refererer til den gjelden industrialiserte land har til
60 utviklingsland i på bakgrunn av forurensning, CO₂- utslipp, urettferdig handel og
61 miljø-ødeleggelser. Karbongjeld er et eksempel på økologisk gjeld hvor Norge
62 spiller en stor rolle. Gjennom våre høye CO₂-utslipp overforbruker vi atmosfærens
63 kapasitet til å ta opp CO₂. Ut i fra tanken om at atmosfæren er et globalt felleseie
64 tilegner vi oss en karbongjeld overfor de som ikke overforbruker atmosfærens
65 kapasitet, og til de som blir skadelidende på grunn av våre store CO₂-utslipp.
66 Økologisk gjeld er et begrep som gjør overforbruk til et moralsk og politisk
67 spørsmål.

68 **2.2 Biologisk mangfold**

69 Utslipp av klimagasser, ensretting innen landbruk og store inngrep i naturen fører
70 til utryddelse av arter og reduksjon i det biologiske mangfoldet på jorda. Biologisk
71 mangfold er vitalt for opprettholdelsen av økosystemer. Mennesker er en del av
72 naturen, og lokalbefolkningens kunnskap, tradisjoner og verdensbilde må

73 meningsfullt inkluderes i naturvern. En ødeleggelse av det biologiske mangfoldet
74 har konsekvenser for kultur, matsuverenitet og matsikkerhet.

75 Spire er imot handel med og spekulasjon i økosystemtjenester. Alle arter og
76 økosystemer har en egenverdi. Man kan ikke løse dagens utfordringer knyttet til tap
77 av biologisk mangfold med kalkulatorregnestykker og kvotehandel.

78 **2.3 Forbruk**

79 Vi ser et ekstremt overforbruk i verden i dag, både på personlig basis og globalt.
80 Dette legger enormt press på jorda. Dagens intensive utvinning av naturressurser
81 tømmer reservoarer, og etterlater store mengder avfall og forurensing. Det er høyst
82 nødvendig å redusere forbruk, særlig i industriland. Avfall og andre biprodukter bør
83 også ses på som en ressurs. Private og offentlige aktører har ansvar for at
84 produksjon- og distribusjonssystemer endres slik at målet om bærekraftig
85 ressursutnyttelse nås.

86 Det nåværende økonomiske systemet forutsetter stadig økende forbruk. Prisen på
87 mange varer er framkøbt de reelle kostnadene av produksjon og fører til
88 overforbruk. Det er et behov for å bevege seg vekk fra økonomisk vekst som et mål
89 på utvikling over til et fokus på menneskers livskvalitet og bærekraftighet.

90 **2.4 Teknologi**

91 Forskning på og utvikling av miljøvennlig og energieffektiviserende teknologi er
92 en del av løsningen på de miljøutfordringene vi står overfor. Miljøvennlig
93 teknologi må gjøres tilgjengelig globalt og for alle samfunnslag. Industrialiserte
94 land har et ansvar for å gjøre teknologi tilgjengelig for utviklingsland. Det er
95 nødvendig å lage etiske retningslinjer for bruk av genforskning, genteknologi og
96 nanoteknologi.

97 **3. Matsikkerhet**

98 Matsikkerhet er en situasjon der alle mennesker hele tiden har tilgang til nok,
99 sikker, næringsrik og kulturelt akseptabel mat til å møte sine behov for å leve aktivt
100 og sunt liv. Muligheten til å spise seg mett hver dag på næringsrik og kulturelt
101 akseptabel mat er også en menneskerettighet. Det fins mer enn nok mat til å mette
102 alle menneskene på kloden. Sultproblemet er derfor et politisk fordelingsproblem,
103 og løsningen ligger ikke kun i å produsere mer mat. Selve produksjons- og
104 fordelingssystemet for mat må forbedres, gjennom å implementere prinsippet om
105 matsuverenitet, og dessuten redusere matsvinn i alle ledd fra produsent til
106 forbruker.

107 På samme tid vil det også være behov for å øke matproduksjonen i verden i tiden
108 som kommer. Dette foregår best på en bærekraftig måte der bøndenes ønsker og
109 behov settes i sentrum, og der bøndenes egne tradisjonelle kunnskap blir ivaretatt
110 og kombinert med nyere kunnskap basert på forskning. Derfor er det viktig å
111 investere i uavhengig landbruksforskning, avsette midler til innovasjon og gjøre
112 teknologi og relevant kunnskap tilgjengelig for utviklingsland. Verdens
113 matproduksjonssystem er mer enn noen gang avhengig av kunnskap og
114 tilpasningsdyktighet. Bønder må også sikres frihet til å organisere seg i
115 kooperativer og andre former for organisering som gjør dem uavhengige av
116 internasjonale selskaper både når det gjelder produksjon, foredling, salg og tilgang
117 til kreditt.

118 Småskala landbruk, basert på agroøkologiske metoder, vil være et klimavennlig
119 landbruk som både forbedrer ressursgrunnlaget, kan bidra til å forebygge
120 klimaendringer, bevarer biodiversiteten, styrker matsikkerheten og bidrar til sosial
121 og økonomisk utvikling. Dersom ikke matproduksjonen foregår på en bærekraftig

122 måte vil matsikkerheten på lang sikt undergraves.

123 **3.1. Matsuverenitet**

124 Folk og staters matsuverenitet er viktig for å sikre retten til mat. Matsuverenitet
125 innebærer retten for folk, lokalsamfunn og stater til å bestemme sin egen politikk
126 og strategier for å sikre matsikkerhet, bærekraftig matproduksjon, distribusjon og
127 konsum av mat.

128 Alle land må ha rett til å sette i verk de tiltak de mener er nødvendig for å beskytte
129 og støtte matproduksjon til egen befolkning, så lenge slike tiltak ikke går ut over
130 den samme retten for andre land. Slike tiltak inkluderer proteksjonistiske
131 virkemidler som landbruksstøtte til egen produksjon, oppbygging av matlagre og
132 bruk av importvern for å beskytte egne markeder. Internasjonale handelsavtaler,
133 som i praksis begrenser fattige lands mulighet til å utforme sin egen politikk ved å
134 påtvinge dem liberalisme, er direkte motstridende mot matsuverenitetsprinsippet og
135 bidrar til å opprettholde dagens sultnivå. Her har Norge et ansvar for å være en
136 konstruktiv internasjonal aktør ved å ta tydelig til orde for fattige lands rett til å ta i
137 bruk matsuverenitetsprinsippet. Matsuverenitet vil kunne sikre stater og
138 matprodusenter større makt over egen matproduksjon og nasjonal politikk, men vil
139 også kunne sikre økonomisk utvikling gjennom bemyndiggjørelse av de fattigste,
140 og dermed økt kjøpekraft til livsnødvendige matvarer.

141 **3.2. Retten til å lagre såfrø og mat**

142 For å øke matsikkerheten og redusere risikoen for mislykkede avlinger er
143 tilgjengelighet og en pålitelig forekomst av frø svært avgjørende for bøndene. Dette
144 kan sikres gjennom frøbanker og frihet til å ta vare på såkorn fra egen avling.

145 Siden klimaendringene gjør avlingene mer uforutsigbare, og bønder stadig blir mer

146 sårbare overfor flom og tørke, bør det også opprettes nasjonale beredskapslagre for
147 mat. Dermed kan man unngå potensiell hungersnød når en avling slår feil. Disse
148 tiltakene er det staters ansvar å sørge for, og de må ha mulighet til å gjennomføre
149 disse tiltakene uten å måtte frykte internasjonale sanksjoner.

150 **3.3. GMO i mat og fôr.**

151 Det er gjort lite uavhengig forskning på de langsiktige konsekvensene av
152 genteknologi. Spire har derfor en føre var-holdning til GMO i mat og fôr. Spire er
153 ikke prinsipielt mot GMO, men mener det er en forutsetning at disse fører til
154 bærekraftig utvikling og har beviselig samfunnsmessig positive konsekvenser.
155 GMO-ene på dagens marked viser seg ofte å være negative både for mennesker og
156 miljø. I tillegg er mesteparten av de kommersielt omsatte GMO-ene produsert for å
157 bli brukt innenfor en industriell og monokulturbasert landbruksmodell som i seg
158 selv ikke er bærekraftig. Det må derfor stilles strenge bærekraftsmessige krav til
159 bruken av GMO i framtiden, og utvikling av GMO må skje ut fra folkets interesser
160 framfor interessene til profittmaksimerende selskaper. Befolkningen må sikres en
161 rettferdig tilgang til eventuelle fordeler fra framtidens GMO-er, og forskning må
162 skje basert på samfunns- og miljømessig nytteverdi.

163 **3.4. Eiendomsrettigheter**

164 For å sikre seg muligheten til å komme seg ut av fattigdom, er det nødvendig at de
165 som lever av landbruk har eiendomsrett eller bruksrett til den jorda de driver.
166 Eiendomsrett skal brukes som et middel for å hindre overgrep og maktmisbruk fra
167 ressurssterke aktører. Særlig gjelder dette kvinner, urfolk og minoritetsgrupper. Det
168 er også viktig at lokale skikker og tradisjoner er med i vurderingen og utarbeidelsen
169 av hensiktsmessige ressursregimer og rettighetsforhold. Utarbeiding av eiendoms-
170 og bruksrettigheter skal sørge for god juridisk beskyttelse, så vel som beskyttelse

171 for lokal kultur og tradisjon. I prosessen med etablering og formalisering av
172 eiendomsrettigheter er det avgjørende at skjev og urettferdig fordeling av
173 landområder ikke blir videreført. Jordreformer i land hvor store jordarealer ligger
174 brakk, og der hvor jorda er urettferdig fordelt, er nødvendig for å hindre at et fåtall
175 eier uoverskuelige mengder jord, mens andre er eiendomsløse. Organisasjoner og
176 grasrotbevegelser av jordløse og småbønder som kjemper en kamp for rett til egen
177 jord kjemper en legitim kamp.

178 Eiendomsrettigheter i urbane områder kan bidra til å sikre økonomisk trygghet for
179 marginaliserte grupper. Gjennom registrering av bopeler og familier som eier disse,
180 sikres økonomisk grunnlag, og det kan for noen dannes insentiv for langsiktig
181 utvikling og verdiskapning.

182 **3.5. Felleseide ressurser**

183 Privatisering og/eller statlig regulering blir ofte presentert som de eneste løsningene
184 for å sikre en bærekraftig forvaltning av endelige ressurser. Dette stiller Spire seg
185 skeptisk til. I virkeligheten har kollektiv forvaltning av felleseide ressurser vist seg
186 å fungere minst like bra, så lenge noen viktige prinsipper er på plass. Disse
187 prinsippene inkluderer felles normer, at reglene skal være utformet og håndhevet
188 lokalt, at brukergruppen er klart definert, og at de som omfattes av systemet har
189 nærhet til ressursene og dermed også til gevinst og tap knyttet til forvaltningen av
190 dem. Dette anerkjenner en lokalbefolknings kunnskap om og evne til å forvalte
191 egne ressurser. Spesielt egnet for en slik forvaltning er ressurser som fisk, skog,
192 vannressurser og beiteområder.

193 **3.6. Fiskeri**

194 Småskala fiskeri produserer like mye mat som industrielt fiskeri globalt, samtidig

195 mottar førstnevnte mindre subsidier, er mer energieffektivt, kaster lite bifangst og
196 sysselsetter langt flere. Millioner av mennesker arbeider med småskala fiskeri og
197 akvakultur, enda flere arbeider i foredling og salg av fisk til lokale markeder.
198 Livsgrunnlaget for disse menneskene er under press fra flere hold: Industrielt
199 fiskeri, klimaendringer og markedsliberalisering.

200 Rettigheter til fiske gjennom utdeling av kvoter som kan kjøpes og selges seiler opp
201 som den markedsbaserte løsningen på overfiske og overkapasitet i fisket i dag.
202 Dette er privatisering av felles ressurser hvor rettighetene samles hos få og
203 pengesterke aktører. Småskala fiskeri må stå i sentrum når store fiskerireformer blir
204 utformet, og representanter fra fiskerisamfunn må bli hørt når konvensjoner for
205 klima og biologisk mangfold blir vedtatt.

206 **3.7. Rett til vann**

207 Vann er en menneskerett, likevel dør et stort antall mennesker hver dag som følge
208 av mangel på rent drikkevann. Det er nok drikkevann til alle mennesker, men det er
209 dårlig forvaltet og fordelt. Mangel på vann forverrer helsesituasjonen til verdens
210 fattigste, hindrer utvikling, fremmer diskriminering og skaper konflikter. For at
211 retten til vann skal oppfylles må ikke vann kommersialiseres eller privatisert.

212 **4. Handel**

213 Handel kan, både for enkeltpersoner, grupper og nasjoner, være en vei ut av
214 fattigdom og føre til en positiv utvikling. Handel bør likevel ikke være et mål i seg
215 selv, men et middel til økonomisk og sosial utvikling, rettferdig fordeling,
216 utryddelse av nød og fattigdom, økt demokrati og en bærekraftig utvikling. Dagens
217 økonomiske strukturer bidrar ikke til disse positive effektene av handel, men øker
218 ulikhetene mellom fattig og rik. Handelsavtalene og de viktigste

219 finansinstitusjonene som IMF, Verdensbanken og WTO mangler demokratisk
220 kontroll og er med på å opprettholde eksisterende strukturer.

221 Historisk sett har industrialiserte land brukt handel som et strategisk virkemiddel
222 for å sikre vekst og utvikling. Dagens handelsavtaler innskrenker imidlertid
223 utviklingslands politiske handlingsrom ved å begrense deres mulighet til å ta i bruk
224 de samme virkemidlene og velge sin egen økonomiske politikk.

225 **4.1. Handel- og investeringsavtaler**

226 Det inngås stadig flere bilaterale, regionale og plurilaterale avtaler. Disse kan være
227 problematiske for utviklingsland da det reduserer deres mulighet til å få gjennom
228 sine krav da de ofte står som den svakeste parten i forhandlingene. Bilaterale
229 investeringsbeskyttelsesavtaler (BITs) beskytter investorer i møte med stater.
230 Særlig investor-stat-tvisteløsningsmekanismen er svært problematisk. Denne gir
231 mulighet til søksmål av stater som innfører lovgivning, til tross for om den er
232 gunstig for miljø, folk og dyr. Avtalene bør reflektere investorenes ansvar i landene
233 de operer i. Lokal sysselsetting, høye miljøstandarder, anstendig arbeidsliv og å
234 gjøre teknologi og relevant kunnskap tilgjengelig kan være eksempler på
235 investorplikter. Investor bør ikke blande seg inn i nasjonal politikk, men respektere
236 menneskerettighetene, miljøet og bidra til bærekraftig sosial og økonomisk
237 utvikling.

238 **4.2. Matvarehandel**

239 Internasjonale handelsregler legger premisser for regulering og begrenser politisk
240 handlingsrom for matsikkerhet. Spire mener alle land bør ha rett til å produsere nok
241 mat til egen befolkning. Spire er dermed ikke imot subsidiert matvareproduksjon til
242 nasjonalt forbruk. Rike lands direkte og indirekte eksportsubsidier fører imidlertid

243 til kunstig lave priser og utkonkurrerer dermed land i Sør på internasjonale,
244 nasjonale og lokale markeder. Det er behov for sterkere internasjonale regler mot
245 matvaredumping for å motvirke dette problemet.

246 Uforedledede landbruksvarer har en lav og ustabil pris på dagens internasjonale
247 marked. Derfor må fattige land få muligheten til å videreforedle råvarene sine så de
248 kan hente ut en høyere gevinst av produksjonen. Dette vil medføre en
249 næringsutvikling som vil ha positive effekter i form av økt sysselsetting og
250 økonomisk utvikling. I tillegg må markedstilgangen bedres slik at bønder og
251 matindustrier i fattige land kan få solgt varene de produserer. I et klima- og
252 utviklingsperspektiv bør det tilrettelegges for mest mulig handel nasjonalt eller
253 regionalt slik at verdiskapningen beholdes innenfor områdene og klimagassutslipp
254 minimeres. Rike land bør imidlertid åpne for mer handel med fattige land av de
255 matvarene de ikke selv har forutsetninger for å produsere, dersom denne handelen
256 bidrar til reell utvikling for de fattigste. I tillegg må lovverket om eskalerende toll
257 må endres, slik at det lønner seg for utviklingsland å eksportere foredledede varer.
258 Bønder må garanteres en rettferdig minstepris for å begrense sårbarheten for
259 svingende internasjonale matvarepriser. Internasjonale reguleringer må ikke legge
260 begrensninger på statenes mulighet til å sikre dette. Dette må ses på som en
261 midlertidig løsning, da målet er at all ikke-rettferdig handel skal opphøre.

262 **4.3. Internasjonal handel og menneskerettigheter**

263 Menneskerettighetene ble opprettet med ideen om at alle mennesker har
264 grunnleggende rettigheter som gjelder alle mennesker, uavhengig av kjønn, alder,
265 religion og nasjonalitet. For å bidra til å ivareta menneskets egenverdi skal reglene
266 som settes for internasjonal handel være i tråd med menneskerettighetene og bygge
267 oppunder de. Dette betyr at handelsavtaler ikke kan underminere nasjonal

268 lovgivning og grunnleggende interesser hvis formål er å fremme
269 menneskerettighetene. Dette innebærer at handelsavtaler ikke kan bryte inn i
270 menneskers rett på privatliv, bidra til at folk blir fratatt sin eiendom og til å
271 motarbeide trygge arbeidsforhold. Enda viktigere er det at handelsavtaler ikke
272 motarbeider menneskers rett til mat, vann, klær, helse, sosiale ytelser og utdanning.
273 Selskapers rett til å investere gjennom handels- og investeringsavtaler kan aldri bli
274 viktigere enn å ivareta menneskers rettigheter og egenverdi.

275 **4.4. Handel med offentlige tjenester**

276 Dagens lovverk om internasjonal tjenestehandel fører til at ikke alle mennesker har
277 tilgang til grunnleggende rettigheter som vann, helse og utdanning. Privatisering av
278 offentlige velferdstjenester tillater at multinasjonale selskaper kan gjøre fortjeneste
279 på bekostning av grunnleggende behov.

280 **4.5. Patenter**

281 Patenter er intellektuell eiendomsrett. Patenter på såfrø fratår bønder retten til å
282 bruke egne frø, som gjør matproduksjon dyrere og truer matsikkerheten og det
283 biologiske mangfoldet i jordbruket. Dagens patentavtaler beskytter kommersielle
284 foredlere fremfor bønder. De sørger for en urettferdig fordeling av fortjenester, og
285 anerkjenner verken tradisjonell kunnskap eller opphavsland.

286 **4.6. Finansmarkeder og kapitalflukt**

287 Finansmarkedets funksjon er å gjøre økonomien mer effektiv ved å overføre kapital
288 fra sparere til investorer. Dagens finansmarked er imidlertid langt unna denne
289 modellen og består av stadig mer spekulasjon som gir lite samfunnsmessig nytte og
290 utgjør en stor risiko for finanskriser. Finanskriser har historisk kommet som en
291 konsekvens av økt finansiell liberalisering og deregulering, økt flyt av global

292 finanskapital og økt finansiell aktivitet.

293 Utviklingsland har særlig behov for å regulere internasjonal kapitalflyt. Samtidig
294 ønsker flere rike land å liberalisere finansmarkedene i utviklingsland, gjennom
295 deregulering og forbud mot kapitalkontroll.

296 En form for spekulasjon med særlig alvorlig konsekvenser er matvare og
297 råvarespekulasjon som fører til store internasjonale prisvariasjoner. Uforutsigbare
298 prissvingninger gjør det vanskelig for bønder å planlegge og investere i jordbruket.
299 Dette reduserer matsikkerheten i utviklingsland, der bøndene ikke har tilgang på
300 terminkontrakter, forsikringsordninger eller andre støtteordninger fra
301 myndighetene.

302 På grunn av ulovlig kapitalflukt fra utviklingsland forsvinner mer enn ti ganger så
303 store verdier som de mottar i bistand. Dette gjøres blant annet gjennom banker og
304 selskapers bruk av skatteparadiser, korrupsjon, internfeilprising og
305 skatteunndragelse. Kapitalflukt utgjør et stort problem for økonomisk rettferdighet,
306 det er en global utfordring. Selskapenes profitt går på bekostning av offentlige
307 skatteinntekter, også i land i Nord. Land-for-landrapportering er et viktig
308 virkemiddel for å motvirke kapitalflukt.

309 **4.7. Gjeld**

310 Utviklingsland sliter med å utvikle seg i en positiv økonomisk retning blant annet
311 på grunn av en tyngende gjeldsbyrde hvor av mye av gjelden ofte er illegitim. All
312 illegitim gjeld må slettes umiddelbart. Lån tatt opp for å betjene illegitim gjeld må
313 også betegnes som illegitim gjeld. Disse lånene blir ofte tatt opp under korruperte og
314 diktatoriske regimer med den konsekvens om at de ikke kommer befolkningen til
315 gode. Dette fører til innskrenket økonomisk og politisk handlingsrom.

316 Tilbakebetaling av legitim gjeld skal ikke gå på bekostning av statens mulighet til å
317 sikre grunnleggende behov som mat, helse og utdanning. Norge, med en sterk
318 posisjon som kreditor, bør gå foran og bekjempe krav om innstrammingspolitikk i
319 kriserammede økonomier. Norge har også et ansvar for å sikre at lån gitt av
320 Verdensbanken skal være legitime.

321 **4.8. Jordbuksinvesteringer og landran**

322 Landran kjennetegnes av at enorme landområder kjøpes elles leies på
323 langtidskontrakter av private og statlige aktører, enten internasjonale, nasjonale
324 eller delvis nasjonale. Spire definerer investeringer i jord uten lokalbefolkningens
325 frivillige og informerte forhåndssamtykke som landran. Landran konsentrer
326 landressurser i hendene på noen få på bekostning av småbønder som er avhengig av
327 jord for å produsere mat og sikre seg en inntekt.

328 Investeringer må gjøres på bakgrunn av grundige konsekvensutredninger slik at de
329 ikke fører til brudd på menneskerettighetene. Uten strenge statlige reguleringer,
330 inkludert skatt og toll på eksport og produksjon, vil ikke landinvesteringer føre til
331 økonomisk vekst på nasjonalt nivå. I tillegg må prosessen være basert på
332 demokratisk planlegging, uavhengig tilsyn, reell deltakelse og fritt og informert
333 samtykke.

334 Spire slutter opp om den globale bevegelsen som jobber mot at landinvestorer
335 fratrar mennesker sine produktive midler og ressurser som jord, vann og fisk, i
336 tillegg til rettigheter til frø, teknologi, tradisjonell kunnskap og mer.
337 Landinvesteringer må aldri skje på bekostning av folks matsikkerhet. Å sikre
338 lokalbefolkningens bruksrett og/eller eiendomsrett til jorda samt kunnskap om egne
339 rettigheter, bidrar til å gi lokalbefolkning en reell mulighet til å forhandle med
340 myndigheter og investorer og utjevne maktforhold.

341 En konsekvens av landran er at folk mister tilgang til ferskvannsressurser gjennom
342 f.eks. overforbruk, forurensning, avskjerming eller omdirigering av elver. Dette
343 kalles vannran og er et stadig økende problem.

344 **5. Byer**

345 Over halvparten av verdens befolkning bor i byer, og andelen er forventet å øke.
346 Dagens byer utgjør svært lite av jordas areal, men forbruker mesteparten av jordas
347 ressurser og står for brorparten av globale klimagassutslipp. Sosial og økonomisk
348 ulikhet er også en stor utfordring i urbane områder. Byers rolle i utviklingen av en
349 bærekraftig og rettferdig verden er derfor sentral.

350 **5.1. Mangfoldige og inkluderende byer**

351 Det er viktig at byutvikling og arealplanlegging er mangfoldig og inkluderende.
352 Alle innbyggere – uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, alder,
353 nasjonalitet, etnisitet, religion og livssyn – må kunne ta del i utviklingen av deres
354 byer og bypolitikk. Myndighetene må inkludere, legge til rette for og ta lokalt
355 engasjement og grasrotdemokrati på alvor. Byarealene må utformes slik at alle
356 grupper kan benytte seg av dem.

357 **5.2. Retten til et godt byliv**

358 Byutvikling må ha som en sentral målsetting å utvikle infrastruktur og bymiljø som
359 fremmer folkehelse og sosialt samhold ved å legge til rette for innbyggernes aktive
360 liv, holde forurensning på et minimum og sørge for rent drikkevann og gode
361 sanitærforhold for alle innbyggere.

362 Et hovedmål må være å sikre boliger av anstendig kvalitet til rimelige kostnader.
363 Dette vil forebygge at mennesker må bo i uformelle eller ulovlige boliger.

364 Transportsektorer og infrastruktur må tilpasses folks hverdag og
365 bevegelsesmønster. Det er viktig at arealplanleggingen støtter opp om en ambisjon
366 om reduksjon i klimagassutslipp og minst mulig reisetid i innbyggernes hverdag.

367 **5.3 Økologi og urban matproduksjon**

368 Økologiske hensyn må være en av hovedverdiene i byutvikling. En grønnere by
369 bidrar til gode byrom, økt biologisk mangfold, økosystemtjenester og skjerming
370 mot lokal forurensning. Urban matproduksjon bør være en integrert del av
371 byplanlegging og byutvikling. Ved å styrke urbant landbruk øker man
372 matsikkerheten, skaper nye sosiale arenaer og bedrer forholdet mellom mennesker
373 og natur. Samtidig støtter dette opp om vern av matjord utenfor byene.

374 **6. Sosial rettferdighet og demokrati**

375 Sosial rettferdighet, et godt styresett og lokal deltakelse er avgjørende for en bedre
376 fordeling av ressurser. Folkestyre er nøkkelen til godt styresett og ulike
377 demokratiske deltakelseskanaler er en forutsetning for at sivilsamfunn kan ta del i
378 og påvirke politiske beslutninger. Aktiv deltakelse blant alle samfunnsgrupper er
379 helt nødvendig for en demokratisk utvikling.

380 **6.1. Likestilling**

381 Spire vil motarbeide diskriminering i alle dens former. Det er viktig å oppnå
382 kjønnsrettferdighet og å styrke kvinner og jenters posisjon. Flertallet av verdens
383 fattige er kvinner og størsteparten av verdens ressurser eies av menn. Vi trenger
384 flere kvinner i lederposisjoner globalt, og fremtidens lederrolle bør i større grad
385 reflektere verdier som mangfold, medmenneskelighet, empati og respekt for
386 naturen.

387 **6.2. Utdanning og uformell læring**

388 Alle mennesker har rett til utdanning. Utdanning, både formell og uformell, er med
389 på å heve kompetanse, kunnskap og bevissthet. Utdanning er et viktig verktøy for
390 fattigdomsbekjempelse. Liberaliseringskrav fører til kutt i sosiale tjenester, som
391 f.eks. utdanningsbudsjetter, og resultatet er at folk mister tilgang til utdanning. Det
392 er ikke akseptabelt.

393 Utdanning må tilpasses lokale forhold og baseres på akademisk frihet.

394 Undervisning fra et tidlig tidspunkt i hva bærekraftig utvikling innebærer vil skape
395 bevisste elever som bedre vil være i stand til å skjøtte sin egen framtid. Nasjonale
396 og internasjonale tiltak for å hindre hjerneflukt er viktig for å beholde utdannende
397 ressurspersoner i land som trenger det.

398 **6.3. Ungdomsdeltakelse**

399 Ungdom spiller også en viktig rolle i å utvikle og styrke et deltakende demokrati,
400 både nasjonalt og globalt, og skal være inkludert i viktige politiske prosesser som
401 påvirker vår fremtid. Mangfoldet i den internasjonale ungdomsbevegelsen er viktig
402 for en bærekraftig framtid. Mulighetene for å bli hørt må styrkes for grupper som
403 nå er underrepresentert i politiske fora. Ungdom er en ressurs med energi og
404 kreativitet som kan mobilisere for sosial og politisk endring.